

Nhận biết tâm lý trẻ em qua tranh vẽ

Dự án “*Ngăn ngừa người chưa thành niên vi phạm pháp luật và hỗ trợ tái hoà nhập cộng đồng*” được thực hiện bởi tổ chức Plan tại Việt Nam. Dự án này được sự ủng hộ và hợp tác của cục V26 Bộ công an và bốn trường giáo dưỡng trong toàn quốc, nhằm hỗ trợ khoảng trên 4000 học sinh đang học tập tại 4 trường giáo dưỡng và trẻ em làm trái pháp luật trên địa bàn 2 tỉnh Đồng Nai và Nam Định trong giai đoạn 2008-2010. Trong quá trình khảo sát xây dựng dự án cuối năm 2006, tổ chức Plan tại Việt Nam với sự ủng hộ của cục V26 đã cùng 4 trường giáo dưỡng tổ chức cuộc thi viết vẽ và cắm trại với chủ đề “Cuộc sống của em, ước mơ của em” đã được các em tham gia nhiệt tình. Những bức tranh này ẩn chứa những suy nghĩ, cảm xúc và ấn tượng của các em về cuộc sống xung quanh, về những tâm tình và ước mơ của riêng mỗi em. Tất cả những sản phẩm này chính là một trong những phương tiện để các cán bộ giúp đỡ các em hiệu quả hơn.

Nhằm giúp các cán bộ làm việc với trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn nói chung, đặc biệt là nhóm trẻ em làm trái pháp luật có thêm kỹ năng trợ giúp tâm lý, Tổ chức Plan đã làm việc cùng với GS TS Trần Thị Minh Đức, khoa Tâm lý học trường ĐHKHXH&NV, một chuyên gia có thâm niên kinh nghiệm trong việc giảng dạy và thực hành tham vấn tại cộng đồng, đặc biệt làm việc trực tiếp với các nhóm trẻ em có hoàn cảnh khó khăn, đề nghị GS viết cuốn sách này. Với tinh thần thực sự cầu thị và cởi mở, GS Trần Thị Minh Đức đã tiếp thu những góp ý, đóng góp về mặt chuyên môn cũng như thực tế từ các chuyên gia, bạn bè và các đồng nghiệp nhiệt tâm để hoàn thành cuốn sách đặc biệt này.

Thực chất, những bức tranh vẽ chính là một hình thức phóng chiếu thế giới nội tâm, hàm ẩn trong đó các đặc điểm nhân cách và những vấn đề trong đời sống tâm lý của mỗi người; mà qua đó, các chuyên gia trong lĩnh vực trợ giúp tâm lý có thể ít nhiều khám phá được những khía cạnh nhận thức cảm xúc, tính cách, mong ước..của người vẽ.

Vẽ là một hoạt động được ưa thích đối với trẻ em. Chỉ cần một tờ giấy trắng và cây bút là các em đã có thể tâm sự rất nhiều với chúng ta qua hình vẽ. Nhờ đó chúng ta và bản thân trẻ cùng học hỏi được nhiều hơn. Trong các hình thức vẽ thì

vẽ theo chủ đề được các chuyên gia trên thế giới đánh giá tích cực vì nó tập trung làm sáng tỏ mục tiêu cần được giúp đỡ.

Ba chủ đề cho phép bộc lộ nhiều hơn về nhân cách người vẽ và các mối quan hệ xã hội của họ là vẽ người, vẽ nhà (vẽ gia đình) và vẽ cây. Trong đó, hình vẽ người và vẽ cây cho biết rõ hơn về bản thân người vẽ - khía cạnh nhận thức (hiểu biết) về bản thân, bộc lộ tính cách và thái độ; còn hình vẽ gia đình cho biết nhiều hơn về các mối quan hệ và tình cảm của người vẽ đối với người thân trong gia đình.

Phạm vi nghiên cứu và ứng dụng chủ yếu của trắc nghiệm hình vẽ cho phép làm sáng tỏ những yếu tố tâm lý như: tư duy, cảm xúc, tình cảm, ý muốn, hành động và hành vi. Ngoài ra nó cũng cho phép các chuyên gia tâm lý nhận biết được thái độ của chủ thể và định hướng nghề nghiệp; mối quan hệ liên cá nhân và xã hội; mối quan hệ giữa trẻ em và người lớn; các nét nhân cách (khí chất và tính cách) và những rối loạn nhân cách của họ.